

AUTORITEIT
VOOR
FINANCIËLE
DIENSTEN
EN MARKTEN

Studies en documenten: nr. 43
December 2013

Beschouwingen bij de rapportering door beursgenoteerde ondernemingen over de vergoedingen na uitdiensttreding in de jaarrekeningen 2012

Aanbevelingen voor de jaarrekening 2013

De FSMA heeft de rapportering over toegezegdpensioenverplichtingen in de geconsolideerde jaarrekening over het boekjaar 2012 van een aantal beursgenoteerde vennootschappen onderzocht. Via dit onderzoek wou de FSMA een beter inzicht verkrijgen in de informatieverstrekking over dit type van personeelsbeloningen en aanbevelingen formuleren voor de geconsolideerde jaarrekeningen over het boekjaar 2013. Dit onderzoek kadert eveneens binnen de Europese gezamenlijke toezichtprioriteiten voor 2012, zoals gepubliceerd door ESMA.

In dit document worden de belangrijkste vaststellingen van dit onderzoek weergegeven en worden een aantal aanbevelingen geformuleerd voor de jaarverslagen over het boekjaar 2013. Aangezien vennootschappen vanaf 2013 de herziene versie van IAS 19 moeten toepassen, werd bij het formuleren van onderstaande aanbevelingen rekening gehouden met bepaalde aspecten van de herziene standaard.

- De FSMA vraagt de vennootschappen om bijzondere aandacht te besteden aan de beschrijving van de kenmerken van de toegezegdpensioenregelingen en de daaraan verbonden risico's.
- De FSMA wijst op de noodzaak om voldoende gedesaggregeerde toelichtingen over toegezegdpensioenregelingen te verschaffen teneinde de gebruikers van de jaarrekening in staat te stellen inzicht te verwerven in de verschillende risico's van de plannen.
- De FSMA verwacht van de vennootschappen dat zij voor de bepaling van de discontovoet rekening houden met de verduidelijking van het IFRS IC inzake hoogwaardige ondernemingsobligaties.
- De FSMA wijst de vennootschappen op de noodzaak om voldoende aandacht te besteden aan een opsplitsing van de informatie m.b.t. actuariële veronderstellingen voor plannen waaraan materieel verschillende risico's verbonden zijn opdat een zinvolle interpretatie van deze veronderstellingen mogelijk is.
- De FSMA vraagt de vennootschappen om meer aandacht te besteden aan de beschrijving van de belangrijkste bronnen van schattingonzekerheden m.b.t. toegezegdpensioenregelingen.
- De FSMA vestigt de aandacht op de vereiste van de herziene IAS 19 om in de toelichting een gevoeligheidsanalyse op te nemen voor iedere belangrijke actuariële veronderstelling.
- De FSMA vraagt de vennootschappen om duidelijk aan te geven in de toelichting onder welke posten de verschillende baten en lasten m.b.t. toegezegdpensioenregelingen werden verwerkt.
- De FSMA benadrukt dat vennootschappen de nodige aandacht moeten besteden aan de correcte classificatie van plannen met een gewaarborgd rendement en dat ze de verwerking en verantwoording van de verwerking ook moeten toelichten. Daarnaast is het essentieel dat de waarderingsmethode wordt beschreven, vermits er nog geen duidelijke richtlijnen van het IASB zijn.
- De FSMA beveelt aan om in de toelichting bij de jaarrekening een duidelijk onderscheid te maken tussen personeelsbeloningen na uitdiensttreding en andere langetermijnpersoneelsbeloningen. Voor de brugpensioenen moet ook duidelijk een onderscheid gemaakt worden tussen brugpensioenen die vallen onder ontslagvergoedingen en brugpensioenen die moeten verwerkt worden als vergoedingen na uitdiensttreding.

Inhoudstafel

1.	Beschrijving van het onderzoek.....	5
1.1.	Context.....	5
1.2.	Beschrijving van de steekproef	5
2.	Bevindingen en aanbevelingen	6
2.1.	Risico's verbonden aan verschillende toegezegdpensioenregelingen.....	6
2.1.1.	Beschrijving van de kenmerken van toegezegdpensioenregelingen.....	6
2.1.2.	De mate van aggregatie of opsplitsing	6
2.2.	Actuariële veronderstellingen.....	8
2.2.1.	Bepaling van de actuariële assumpties	8
2.2.2.	De mate van aggregatie of opsplitsing	10
2.2.3.	Sensitiviteitsanalyse	11
2.3.	Grondslagen voor de financiële verslaggeving	11
2.3.1.	Presentatie van de lasten	11
2.3.2.	Gewaarborgd rendement	13
2.4.	Overige.....	14
2.4.1.	Terminologie	14
2.4.2.	Informatieverschaffing over de aansluiting van verschillende rubrieken.....	15
2.4.3.	Informatieverschaffing over de impact van de herziene standaard.....	16
3.	Besluit.....	17
	Bijlage: gebruikte terminologie.....	18

1. BESCHRIJVING VAN HET ONDERZOEK¹

1.1. CONTEXT

De FSMA heeft de geconsolideerde jaarrekening over het boekjaar 2012 van 27 beursgenoteerde vennootschappen onderzocht in verband met de rapportering over toegezegdpensioenverplichtingen. Het onderzoek had het verkrijgen van inzicht in de informatieverstrekking over dit type van personeelsbeloningen tot doel evenals het formuleren van een aantal aanbevelingen voor de geconsolideerde jaarrekeningen over het boekjaar 2013. Dit onderzoek kadert eveneens binnen de Europese gezamenlijke toezichtprioriteiten voor 2012², zoals gepubliceerd door ESMA. Een aantal aspecten van de waardering van de toegezegdpensioenverplichtingen en de rapportering over de verwachte impact van de eerste toepassing in 2013 van de herziene versie van IAS 19 *Personeelsbeloningen*, maakten immers deel uit van deze toezichtprioriteiten.

In dit document wordt een overzicht gegeven van de belangrijkste vaststellingen van dit onderzoek. Er worden ook een aantal aanbevelingen geformuleerd voor de jaarverslagen over het boekjaar 2013. Vennootschappen moeten vanaf 2013 de herziene versie van IAS 19 toepassen en een aantal aspecten van de informatieverschaffing over pensioenverplichtingen behoren ook tot de Europese gezamenlijke toezichtsprioriteiten voor 2013³. De aanbevelingen zijn gebaseerd op de vaststellingen gedaan tijdens het onderzoek en houden tevens rekening met de vereisten van de herziene versie van IAS 19, zonder dat het de bedoeling was om rekening te houden met alle wijzigingen ingevoerd door de herziene versie van IAS 19.

1.2. BESCHRIJVING VAN DE STEEKPROEF

Vermits de focus van het onderzoek lag op de verslaggeving over toegezegdpensioenplannen werd een steekproef samengesteld van op de Belgische gereguleerde markt genoteerde vennootschappen (andere dan vastgoedbevaks) die:

- een langetermijnverplichting voor personeelsbeloningen presenteerden in het overzicht van de financiële positie;
- melding maakten van een materiële contante waarde van de brutoverplichting uit hoofde van toegezegde pensioenrechten (d.w.z. een contante waarde van de brutoverplichting > 5% van het geconsolideerd eigen vermogen); en
- de herziene IAS 19 nog niet toepasten.

Dit resulteerde in een steekproef bestaande uit 27 vennootschappen.

¹ In bijlage bij dit document is een lijst met verklaringen van specifieke termen opgenomen.

² <http://www.esma.europa.eu/system/files/2012-725.pdf>

³ <http://www.esma.europa.eu/news/Press-Release-ESMA-announces-financial-statements%E2%80%99-enforcement-priorities-2013>

2. BEVINDINGEN EN AANBEVELINGEN

2.1. RISICO'S VERBONDEN AAN VERSCHILLENDE TOEGEZEGDPENSIOENREGELINGEN

2.1.1. Beschrijving van de kenmerken van toegezegdpensioenregelingen

De huidige standaard vereist een algemene beschrijving van het type toegezegdpensioenregeling (IAS 19.120A(b)).

In de steekproef werden grote verschillen vastgesteld in de omvang en de inhoud van de informatieverzorging over de verschillende pensioenregelingen. Over het algemeen is de FSMA van mening dat deze beschrijvingen onvoldoende inzicht geven in de materialiteit van de verschillende plannen en de risico's die eraan verbonden zijn. Dit inzicht wordt ook niet verschaft indien zodanig veel informatie wordt gegeven dat het risico bestaat dat belangrijke informatie 'verdwijnt' in het grote volume aan toelichtingen. Relevante informatie verzamelen en een goed evenwicht vinden voor de beschrijving van de kenmerken van de plannen is vooral een uitdaging voor vennootschappen met veel uiteenlopende plannen in verschillende landen.

De herziene standaard hecht uitdrukkelijk belang aan deze materie aangezien de beschrijving van de kenmerken van toegezegdpensioenregelingen en de daaraan verbonden risico's expliciet opgenomen werd als objectief voor de toelichtingen over toegezegdpensioenplannen.

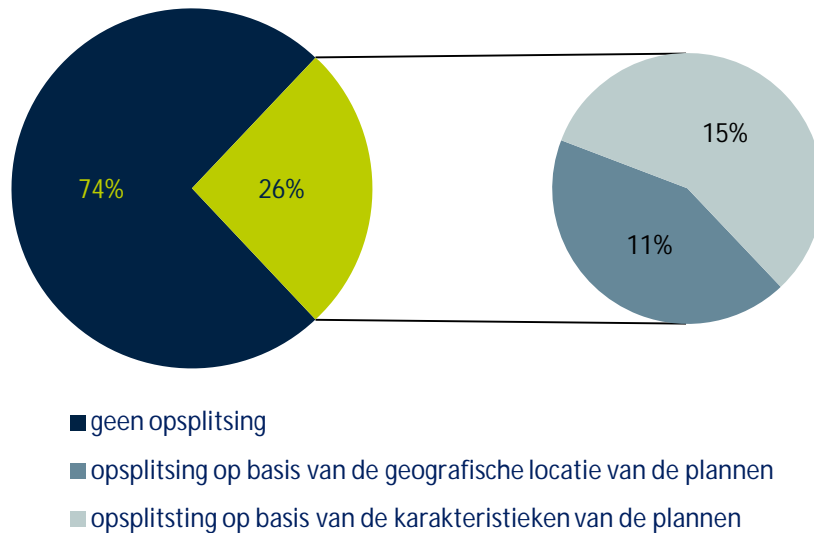
De FSMA vraagt de vennootschappen om bijzondere aandacht te besteden aan de beschrijving van de kenmerken van de toegezegdpensioenregelingen en de daaraan verbonden risico's en verwijst hiervoor in het bijzonder naar paragrafen IAS 19R.135(a) en IAS 19R.139.

2.1.2. De mate van aggregatie of opsplitsing

In overeenstemming met de huidige standaard heeft de vennootschap, indien zij meer dan één toegezegdpensioenregeling heeft, de keuze om de vereiste informatie te verzamelen of in totalen, of voor elke regeling afzonderlijk of gegroepeerd in categorieën die het meest nuttig worden geacht. De standaard vermeldt enkel dat het nuttig kan zijn om categorieën te onderscheiden op basis van de geografische locatie van de regelingen of op basis van de materieel verschillende risico's van de regelingen (IAS 19.122).

In het onderzoek werd nagegaan of de vennootschappen bij de verplichte toelichting over de aansluiting van (1) de contante waarde van de brutoverplichting, (2) de reële waarde van de fondsbeleggingen⁴ en (3) de in het overzicht van de financiële positie opgenomen activa en verplichtingen (zoals vereist in IAS 19.120A(c), (e) en (f) (zie sectie 5.1)) een opsplitsing maakten tussen verschillende categorieën van plannen.

⁴ Zie Bijlage: gebruikte terminologie

Figuur 1: Opsplitsing van de vereiste reconciliatie door IAS 19.120A (c), (e) en (f) in verschillende categorieën

Zoals blijkt uit Figuur 1 maakt 74% van de vennootschappen in de toelichting geen enkele opsplitsing tussen verschillende categorieën van toegezegdpensioenplannen. Op basis van de toelichting was het vaak niet eenduidig af te leiden of deze vennootschappen effectief geen plannen hebben waaraan materieel verschillende risico's verbonden zijn. 26% van de vennootschappen onderscheidt wel verschillende categorieën: 15% van de vennootschappen maakt een opsplitsing in de toelichting op basis van de geografische locatie van de plannen (bv. Europa versus VS) en 11% op basis van de karakteristieken van de plannen (bv. pensioenplannen versus andere beloningen na uitdiensttreding).

In de herziene IAS 19 wordt meer nadruk gelegd op aggregatie of opsplitsing van informatie m.b.t. de verschillende plannen. IAS 19R.138 vermeldt uitdrukkelijk dat een vennootschap moet beoordelen of alle of sommige te vermelden gegevens moeten worden opgesplitst om een onderscheid te maken tussen regelingen of groepen van regelingen waaraan materieel verschillende risico's verbonden zijn. Hierbij wordt voornamelijk gedacht aan plannen op verschillende geografische locaties, die verschillende kenmerken vertonen, waarop verschillende regelgeving van toepassing is, die betrekking hebben op verschillende verslaggevende segmenten of waarop verschillende financieringsregelingen van toepassing zijn.

De FSMA beveelt de vennootschappen aan om voldoende aandacht te besteden aan de mate van aggregatie of opsplitsing van de toelichting inzake toegezegdpensioenregelingen (zoals vereist door IAS 19R.138 en 142) teneinde de gebruikers van de jaarrekening in staat te stellen inzicht te verwerven in de verschillende risico's van de plannen.

2.2. ACTUARIËLE VERONDERSTELLINGEN

Aangezien de in het overzicht van de financiële positie opgenomen activa en verplichtingen voor toegezegdpensioenregeling in belangrijke mate afhankelijk zijn van de gebruikte actuariële veronderstellingen, verdienen de toelichtingen m.b.t. deze veronderstellingen bijzondere aandacht. De huidige standaard vraagt de vennootschappen om de voornaamste actuariële veronderstellingen op te nemen in de toelichting. In het onderzoek werd nagegaan welke informatie de vennootschappen publiceerden over de gebruikte disconteringsvoeten en de verwachte rendementen op fondsbeleggingen.

Alle vennootschappen in de steekproef vermelden één of meerdere disconteringsvoeten voor de berekening van de contante waarde van de brutoverplichting.

Alle vennootschappen met gefinancierde toegezegdpensioenplannen vermelden in de toelichting het verwachte rendement op de fondsbeleggingen.

Gezien het materieel effect van dergelijke veronderstellingen op de opgenomen activa en verplichtingen, acht de FSMA het uitermate belangrijk dat voldoende aandacht wordt besteed aan de bepaling van de actuariële veronderstellingen (zie sectie 2.2.1), de mate van aggregatie of opsplitsing van de informatie in de toelichting (zie sectie 2.2.2) en de beschrijving van de gevoeligheid van de boekwaarden voor de belangrijkste veronderstellingen en schattingen (zie sectie 2.2.3).

2.2.1. Bepaling van de actuariële assumpties

IAS 19 bepaalt dat een disconteringsvoet moet worden gebruikt die gebaseerd is op het markttrendement van hoogwaardige ondernemingsobligaties met een looptijd die overeenstemt met de geschatte looptijd van de betalingen van vergoedingen. In landen waar er geen diepe markt voor dergelijke obligaties bestaat, moet het markttrendement van overheidsobligaties als basis worden gebruikt.

Naar aanleiding van de financiële crisis is het aantal ondernemingsobligaties met een 'AAA' of 'AA' rating gedaald. De FSMA vestigt de aandacht van de vennootschappen op het standpunt van het IFRS Interpretations Committee tijdens zijn vergadering van november 2013⁵: *"The Interpretations Committee further noted that 'high quality' as used in paragraph 83 of IAS 19 reflects an absolute concept of credit quality and not a concept of credit quality that is relative to a given population of corporate bonds, which would be the case, for example, if the paragraph used the term 'the highest quality'. Consequently, the Interpretations Committee observed that the concept of high quality should not change over time. Accordingly, a reduction in the number of HQCB should not result in a change to the concept of high quality. The Interpretations Committee does not expect that an entity's methods and techniques used for determining the discount rate so as to reflect the yields on HQCB will change significantly from period to period. Paragraphs 83 and 86 of IAS 19, respectively, contain requirements if the market in HQCB is no longer deep or if the market remains deep overall, but there is an insufficient number of HQCB beyond a certain maturity."*

IFRS IC en IASB hebben eveneens besproken of er naar het markttrendement van hoogwaardige ondernemingsobligaties in andere landen moet worden gekeken wanneer deze zijn uitgegeven in

⁵ IFRIC Update, november 2013.

dezelfde munt. De IASB heeft voorlopig beslist om paragraaf 83 van IAS 19 aan te passen via de jaarlijkse verbeteringen teneinde te verduidelijken dat *"in determining the discount rate, an entity should include high quality corporate bonds issued by entities operating in other countries, provided that those bonds are issued in the currency in which the benefits are to be paid. Consequently, the depth of the market for high quality corporate bonds should be assessed at the currency level and not at the country level."*⁶

De FSMA verwacht van de vennootschappen dat zij voor de bepaling van de discontovoet rekening houden met de verduidelijking door het IFRS IC en dat de beoordeling van het bestaan van een diepe markt voor hoogwaardige ondernemingsobligaties in euro gebeurt op het niveau van de eurozone.

Op grond van IAS 1.125 moeten vennootschappen in hun jaarrekening informatie verschaffen over de veronderstellingen betreffende de toekomst en andere belangrijke bronnen van schattingonzekerheden die een wezenlijk risico in zich dragen van een materiële aanpassing van de boekwaarde van activa en verplichtingen in het volgend boekjaar. Een actuariële veronderstelling die over het algemeen verwacht wordt een materieel effect te hebben, is de disonteringsvoet.

In de in november 2012 gepubliceerde Europese gezamenlijke toezichtsprioriteiten benadrukte ESMA dat er een belangrijke nood was aan transparantie over de manier waarop de discontovoet wordt bepaald: *"entities are expected to disclose: if they used yields coming from high-quality corporate bonds or other means, a description of how they determined yields from high-quality corporate bonds (including any significant judgment used, or any reference to a regional market to which the issuer has access)."*

Uit de resultaten van het onderzoek blijkt dat ongeveer de helft van de vennootschappen in de steekproef verwijst naar het gebruik van hoogwaardige ondernemingsobligaties voor het bepalen van de discontovoet. In bijna alle gevallen gaan de toelichtingen echter niet verder dan een loutere parafrasering van de bepalingen in IAS 19.78. Ook over de bepaling van het verwacht rendement op fondsbeleggingen wordt bijzonder weinig toelichting gegeven.

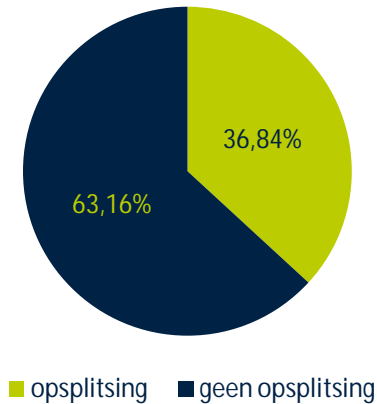
De FSMA vraagt de vennootschappen om in hun jaarlijks financieel verslag over het boekjaar 2013 meer aandacht te besteden aan de beschrijving van de belangrijkste bronnen van schattingonzekerheden m.b.t. toegezegdpensioenregelingen zoals vereist door IAS 1.122 en 125 e.v. (zie eveneens de Europese gezamenlijke toezichtsprioriteiten voor de jaarrekeningen 2013).

⁶ IASB Update, oktober 2013.

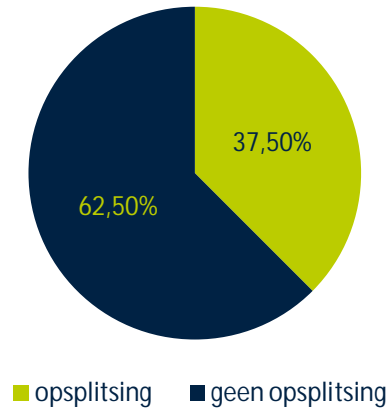
2.2.2. De mate van aggregatie of opsplitsing

Wanneer een vennootschap verschillende plannen heeft met uiteenlopende risico's, geeft één disconteringsvoet of één verwachte rendement op fondsbeleggingen vaak onvoldoende zinvolle informatie. De actuariële veronderstellingen kunnen immers sterk verschillen naargelang de geografische locatie, de kenmerken of de financiering van de plannen.

Figuur 2 en Figuur 3 geven een overzicht van de opsplitsing van de disconteringsvoet in de toelichting op basis van de geografische locaties en de karakteristieken van de plannen.

Figuur 2: Opsplitsing van de disconteringsvoet op basis van de geografische locatie van de plannen

Figuur 3: Opsplitsing van de disconteringsvoet op basis van de kenmerken van de plannen

Uit de analyse van de toelichtingen blijkt dat 63,16% van de vennootschappen met toegezegdpensioenplannen op verschillende geografische locaties in de toelichting slechts één verdisconteringsvoet vermeldt en geen opsplitsing maakt van de verdisconteringsvoet op basis van de locatie van de plannen.

Eenzelfde tendens wordt vastgesteld bij ondernemingen met verschillende types van plannen (bv. medische kostenplannen na uitdienstregeling versus pensioenplannen). Slechts 37,5% van deze vennootschappen maakt in de toelichting een opsplitsing van de disconteringsvoet op basis van de karakteristieken van de plannen. Hierdoor is het voor de gebruiker van de jaarrekening moeilijk om de hoogte van de disconteringsvoet te interpreteren.

Voor het verwachte rendement op de fondsbeleggingen wordt nog minder overgegaan tot opsplitsing in de toelichting op basis van de locatie van het plan (17,5% van de vennootschappen) of het type fondsbeleggingen (12,5% van de vennootschappen).

De FSMA wijst de vennootschappen op de noodzaak om voldoende aandacht te besteden aan een opsplitsing van de informatie m.b.t. actuariële veronderstellingen voor plannen waaraan materieel verschillende risico's verbonden zijn om een zinvolle interpretatie van deze veronderstellingen mogelijk te maken en vestigt in dit kader ook de aandacht op de vereisten van IAS 19R.135 & 138.

2.2.3. Sensitiviteitsanalyse

In de huidige standaard wordt enkel expliciet een sensitiviteitsanalyse opgelegd voor de actuariële veronderstelling m.b.t. de ontwikkeling van de kosten voor medische verzorging. Op grond van IAS 1.129 moeten vennootschappen echter ook voldoende informatie verschaffen over de gevoeligheid van de boekwaarden voor de methodes, veronderstellingen en schattingen die aan de berekening van alle andere belangrijke veronderstellingen of andere schattingsonzekerheden ten grondslag liggen.

Voor 79% van de vennootschappen met medische kostenplannen bevatte de toelichting een sensitiviteitsanalyse m.b.t. de ontwikkeling van de kosten voor medische verzorging. Op basis van de toelichting was het niet steeds duidelijk of het om materiële medische kostenplannen ging. Slechts 18,5% van de vennootschappen in de steekproef nam informatie op over de verwachte impact van het effect van wijzigingen in de gehanteerde disconteringsvoet. Geen enkele toelichting bevatte een sensitiviteitsanalyse voor het verwachte rendement op fondsbeleggingen.

De FSMA vestigt de aandacht op de bepaling in de herziene IAS 19 om in de toelichting een gevoeligheidsanalyse op te nemen voor iedere belangrijke actuariële veronderstelling aan het einde van de verslagperiode. Deze gevoeligheidsanalyse moet aangeven hoe de brutoverplichting uit hoofde van toegezegde pensioenrechten beïnvloed zou zijn geweest door veranderingen in de desbetreffende actuariële veronderstelling die op die datum redelijkerwijs mogelijk zouden zijn geweest (IAS 19R.145). De FSMA verwacht dan ook een belangrijke toename in het aantal sensitiviteitsanalyses m.b.t. toegezegd pensioenregelingen in de jaarverslagen over het boekjaar 2013.

2.3. GRONDSLAGEN VOOR DE FINANCIËLE VERSLAGGEVING

2.3.1. Presentatie van de lasten

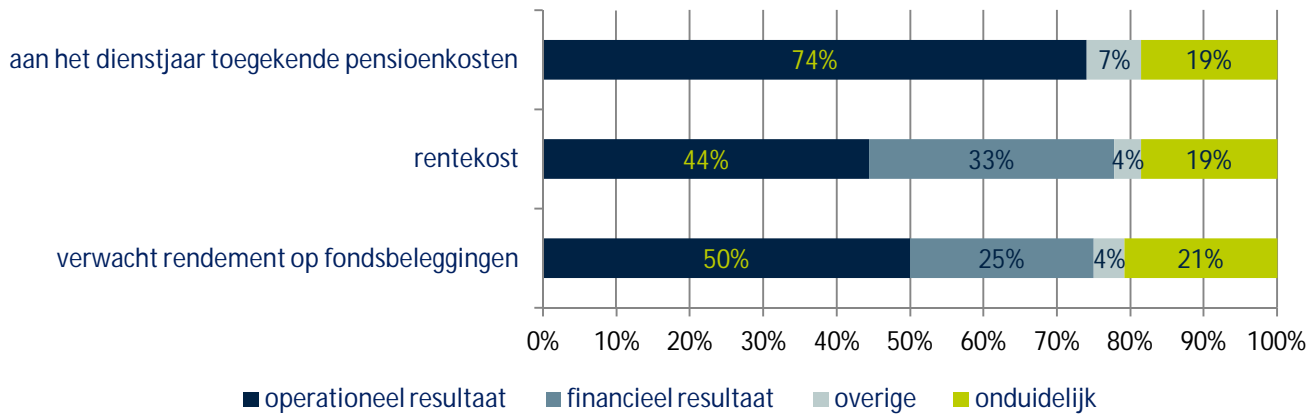
In de toelichting moet informatie worden verstrekt over de opgenomen totale lasten, met vermelding van de post(en) waaronder deze last is gerubriceerd.

Uit het onderzoek blijkt dat de vennootschappen de bedragen van de verschillende lasten in het algemeen duidelijk opnemen in de toelichting, maar dat het niet steeds duidelijk is in welke post(en) deze lasten werden opgenomen.

De huidige IAS 19 verplicht de vennootschappen om de aan het dienstjaar toegerekende pensioenkosten, de rentekosten en het verwachte rendement op de fondsbeleggingen op te nemen in de winst- of verliesrekening. Verder legt de standaard geen enkele verplichting op over de rubriek van de winst- of verliesrekening waarin deze lasten moeten worden opgenomen. Figuur 4 geeft een overzicht van de presentatie van deze lasten in de winst- of verliesrekening.

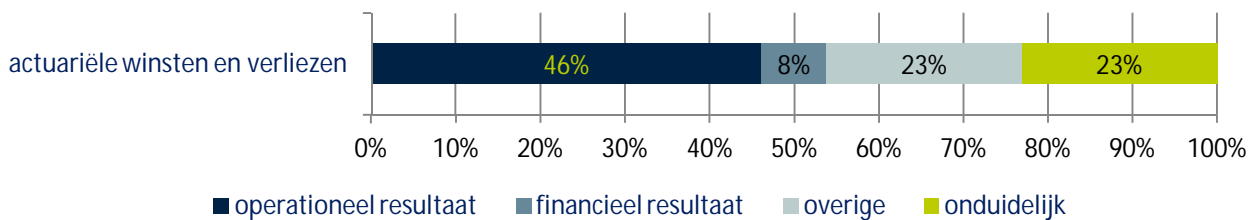
Ongeveer 20% van de vennootschappen in de steekproef vermeldt niet duidelijk onder welke post(en) de verschillende kosten werden gerubriceerd. Uit het onderzoek blijkt verder dat de aan het dienstjaar toegerekende pensioenkosten hoofdzakelijk werden gepresenteerd als onderdeel van het operationeel resultaat. Voor de rentekost en het verwacht rendement op fondsbeleggingen is er veel minder consistentie in de presentatie. De categorie 'overige' in de figuur verwijst naar vennootschappen die in hun winst- of verliesrekening geen duidelijk onderscheid maken tussen

operationeel en financieel resultaat of waarbij de lasten worden verdeeld over het financieel en operationeel resultaat.

Figuur 4: Presentatie van de aan het dienstjaar toegerekende pensioenkost, rentekost en verwacht rendement op fondsbeleggingen in de winst- of verliesrekening.

Voor de actuariële winsten en verliezen bestaat er in de huidige standaard een keuzemogelijkheid om de winsten en verliezen onmiddellijk op te nemen in het overzicht van de niet in winst of verlies opgenomen resultaten of om de corridor-methode toe te passen. 46% van de vennootschappen kiest ervoor om de actuariële winsten en verliezen onmiddellijk op te nemen in het overzicht van de niet in winst- of verlies opgenomen resultaten. De overige 54% van de vennootschappen opteerden voor de corridor-methode en nam de actuariële winsten en verliezen die buiten de corridor vallen gespreid op in de winst- of verliesrekening. Drie van deze vennootschappen overschreden de corridor niet. Figuur 5 geeft een overzicht van de presentatie van de opgenomen actuariële winsten en verliezen in de winst- of verliesrekening. De categorie 'overige' in de figuur wijst op vennootschappen die in hun winst- of verlies rekening geen duidelijk onderscheid maken tussen operationeel en financieel resultaat of waarbij de actuariële winsten en verliezen worden verdeeld over het operationeel en financieel resultaat.

Figuur 5: Presentatie van de actuariële winsten en verliezen in de winst- of verliesrekening

De FSMA vraagt de vennootschappen om duidelijk aan te geven in de toelichting onder welke posten de verschillende baten en lasten m.b.t. toegezegdpensioenregelingen werden verwerkt.

2.3.2. Gewaarborgd rendement

In bepaalde gevallen zorgen wettelijke bepalingen ervoor dat werknemers recht hebben op een gewaarborgd minimum rendement op de door de werkgever of werknemer betaalde pensioenbijdragen.

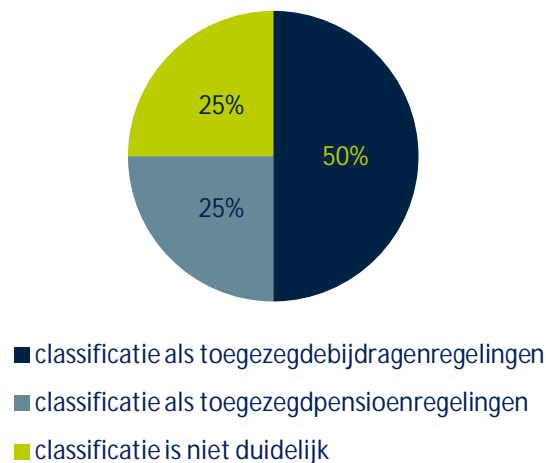
IAS 19.39 bepaalt: "*Een entiteit kan verzekeringspremies betalen om een regeling inzake vergoedingen na uitdiensttreding te financieren. De entiteit moet een dergelijke regeling behandelen als een toegezegdebijdragenregeling, tenzij de entiteit (hetzij direct, hetzij indirect via de regeling) een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting heeft om hetzij:*

(a) de personeelsbeloningen direct te betalen wanneer zij verschuldigd zijn; dan wel

(b) extra bedragen te betalen als de verzekeraar niet alle toekomstige personeelsbeloningen betaalt die verband houden met door werknemers verrichte prestaties in de lopende periode en in voorgaande perioden.

Indien voor de entiteit sprake is van een dergelijke in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting, moet de entiteit de regeling behandelen als een toegezegdpensioenregeling."

Slechts 30% van de vennootschappen maken melding van het bestaan van plannen waarbij werknemers recht hebben op een gewaarborgd minimum rendement op de door de werkgever of werknemer betaalde pensioenbijdragen. De toelichting over deze plannen is meestal erg algemeen en betreft enkel de classificatie. Er wordt geen informatie gegeven over de waardering van de verplichting. Volgende figuur geeft een overzicht van de informatie over de classificatie van deze plannen:

Figuur 6: Classificatie van plannen waarbij werknemers recht hebben op een gewaarborgd minimum rendement op de betaalde bijdragen

Om de classificatie als toegezegdebijdragenregelingen te verantwoorden, geven de vennootschappen aan dat het risico niet materieel is of dat het minimum rendement voldoende gedekt is. Een dergelijke classificatie is in principe echter enkel correct als de vennootschap geen risico loopt indien het pensioenfonds of de verzekeringsmaatschappij onvoldoende activa bezit om aan het gegarandeerde rendement te voldoen.

Verder dient te worden opgemerkt dat er onduidelijkheid is over de wijze waarop dergelijke plannen moeten worden gewaardeerd. "*IAS 19 Employee Benefits—Employee benefit plans with a guaranteed return on contributions or notional contributions*" wordt momenteel behandeld door IFRS IC⁷. Vermits er nog geen duidelijkheid is omtrent de waardering van dergelijke verplichtingen is een duidelijke vermelding en consistente toepassing van de gebruikte waarderingmethode essentieel voor zover het gaat om plannen van materieel belang.

De FSMA benadrukt dat vennootschappen de nodige aandacht moeten besteden aan de correcte classificatie van plannen met een gewaarborgd rendement en dat ze de verwerking en verantwoording van de verwerking ook moeten toelichten. Daarnaast is het essentieel dat de waarderingmethode wordt beschreven, vermits er nog geen duidelijke richtlijnen van het IASB zijn.

2.4. OVERIGE

2.4.1. Terminologie

Bij het trekken van deze steekproef bleek dat vennootschappen niet steeds een duidelijk onderscheid maken tussen vergoedingen na uitdiensttreding (waarvoor er specifieke regelingen zijn voor de actuariële winsten en verliezen) en andere langetermijnpersoneelsbeloningen (waarvoor de actuariële winsten en verliezen onmiddellijk worden opgenomen in de winst- of verliesrekening). Dit onderscheid blijft behouden in de herziene versie van IAS 19.

De FSMA merkte ook op dat de boekhoudkundige verwerking van brugpensioenen bij bepaalde vennootschappen niet altijd duidelijk is. Vermits de term "pensioenen" wordt gebruikt, komen vennootschappen soms te snel tot de conclusie dat het gaat om vergoedingen na uitdiensttreding. Indien de vennootschap bij de werknemer bij de aanwerving of tijdens de dienstperiode een redelijke verwachting heeft gecreëerd dat hij/zij vóór de wettelijke pensioenleeftijd recht heeft op een brugpensioen, gaat het inderdaad om een vergoeding na uitdiensttreding. In andere gevallen gaat het om ontslagvergoedingen (op korte- of lange termijn) die evenwel boekhoudkundig op een andere manier worden verwerkt.

De FSMA beveelt aan om een duidelijk onderscheid te maken tussen personeelsbeloningen na uitdiensttreding en andere langetermijnpersoneelsbeloningen in de toelichting bij de jaarrekening. Voor de brugpensioenen moet ook duidelijk een onderscheid gemaakt worden tussen brugpensioenen die vallen onder ontslagvergoedingen en brugpensioenen die moeten worden verwerkt als vergoedingen na uitdiensttreding.

⁷ IFRIC Update, November 2013.

2.4.2. Informatieverschaffing over de aansluiting van verschillende rubrieken

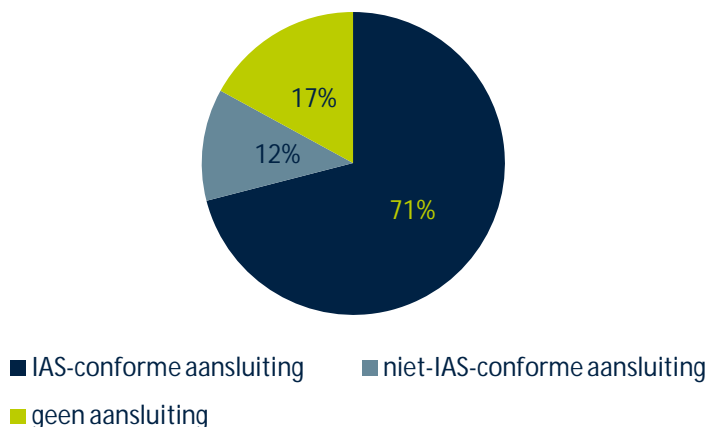
Voor toegezegdpensioenregelingen moet er informatie worden verschaft over de aansluiting van verschillende rubrieken. De te verstrekken informatie betreft o.m.:

- een aansluiting tussen het beginsaldo en eindsaldo van de contante waarde van de brutoverplichting uit hoofde van toegezegde pensioenrechten;
- een aansluiting tussen het beginsaldo en eindsaldo van de reële waarde van fondsbeleggingen; en
- een aansluiting van de contante waarde van de brutoverplichting uit hoofde van toegezegde pensioenrechten en de reële waarde van de fondsbeleggingen met de in het overzicht van de financiële positie opgenomen activa en verplichtingen.

Deze informatie is nodig opdat de gebruiker van de jaarrekening de evoluties die aan de basis liggen van bepaalde bewegingen zou kunnen begrijpen.

Uit het onderzoek blijkt dat zowat 81% van de bestudeerde vennootschappen een aansluiting opnemen tussen het begin- en eindsaldo van de contante waarde van de brutoverplichting uit hoofde van toegezegde pensioenrechten.

Een aansluiting in overeenstemming met IAS 19 tussen het beginsaldo en eindsaldo van de reële waarde van fondsbeleggingen wordt gegeven door 71% van de vennootschappen met gefinancierde plannen, terwijl 12% een aansluiting geeft die niet volledig voldoet aan de vereisten van IAS 19 (zie Figuur 7) ⁸.

Figuur 7: informatieverschaffing over de aansluiting van de fondsbeleggingen (enkel voor vennootschappen met gefinancierde plannen)

Een aansluiting van de pensioenverplichting opgenomen in het overzicht van de financiële positie wordt quasi door alle vennootschappen verstrekt.

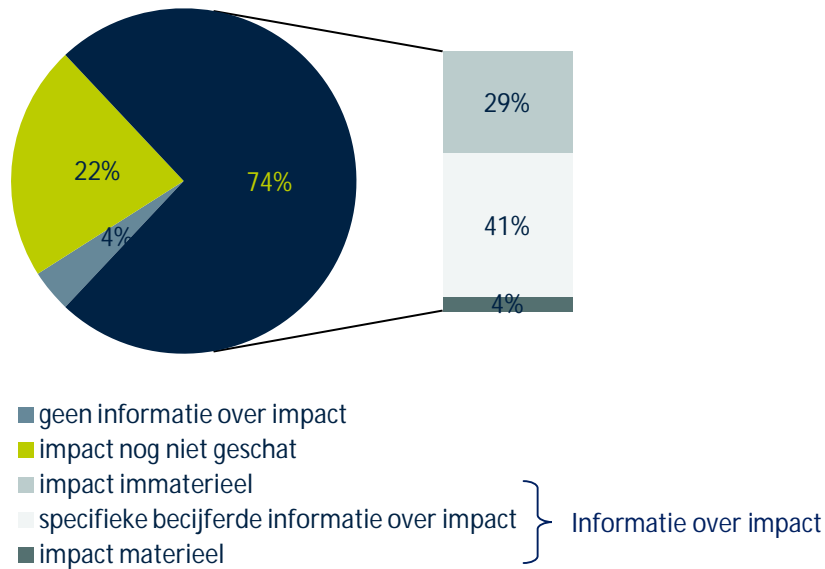
Ook onder de herziene IAS 19 blijft informatieverschaffing over de aansluiting van verschillende rubrieken vereist. De FSMA verwacht dan ook dat deze aansluitingen worden opgenomen zoals vereist door de herziene standaard.

⁸ Meestal wordt dan het effectieve rendement op de fondsbeleggingen gerapporteerd in plaats van het verwachte rendement op de fondsbeleggingen enerzijds en de actuariële winsten en verliezen anderzijds.

2.4.3. Informatieverschaffing over de impact van de herziene standaard

IAS 8.30 vereist dat vennootschappen nieuwe of gewijzigde IFRS die zijn uitgegeven maar nog niet van kracht zijn vermelden en bekende of redelijkerwijs schatbare informatie vermelden die van belang is om de mogelijke impact te beoordelen die de nieuwe IFRS zal hebben op de jaarrekening van de vennootschap van de periode waarin deze voor het eerst wordt toegepast. De Europese gezamenlijke toezichtsprioriteiten van ESMA benadrukken in dit verband dat kwantitatieve informatie over de impact van de herziening van IAS 19 verwacht wordt in de jaarrekeningen over 2012.

41% van de vennootschappen geeft kwantitatieve informatie en 29% geeft aan dat de impact niet materieel zal zijn. In bepaalde gevallen blijft de informatie echter vaag en vrij algemeen. 4% van de vennootschappen geven aan dat er een materiële impact zal zijn zonder dat deze wordt gekwantificeerd. 26% van de vennootschappen geven geen informatie over de impact (22%) of geven aan dat de impact nog niet werd geschat (4%).

Figuur 8: Informatie over de impact van IAS 19R

De FSMA beveelt aan om de impact van standaarden die nog niet werden toegepast concreet te omschrijven en om zoveel mogelijk een geschatte kwantitatieve impact te geven voor standaarden die een materiële impact zullen hebben op toekomstige verslaggeving. Voor boekjaar 2013 kan dit met name het geval zijn voor IFRS 10, IFRS 11 en IFRS 12.

3. BESLUIT

Uit de studie blijkt dat de vennootschappen over het algemeen de informatiebepalingen in IAS 19 relatief goed opvolgen. Vaak moest men evenwel vaststellen dat er onvoldoende gedesaggregeerde informatie werd verstrekt opdat de gebruiker van de jaarrekening een beeld zou krijgen van de kenmerken van de pensioenplannen, van de eraan verbonden risico's en van de context van actuariële veronderstellingen. Er wordt ook vrij weinig informatie verstrekt over de gevoeligheid van de gerapporteerde cijfers aan bepaalde veronderstellingen. We verwijzen dan ook naar de aanbevelingen ter zake opgenomen in deze studie.

Quasi alle betrokken vennootschappen vermelden de lasten en de opbrengsten ingevolge toegezegde pensioenregelingen die werden opgenomen in de winst- of verliesrekening en in het overzicht van de niet in winst- of verlies opgenomen resultaten. IAS 19 vereist evenwel dat de post(en) waaronder een last is gerubriceerd word(t)(en) vermeld. Deze informatie wordt niet steeds gegeven. Aangezien er ook onder de herziene IAS 19 nog verschillen in presentatie in de winst- of verliesrekening mogelijk zijn, wenst de FSMA het belang van een degelijke informatieverstrekking te benadrukken. Over de aansluiting van verschillende rubrieken die betrekking hebben op de toegezegde pensioenrechten wordt vrij goed gerapporteerd.

Voor wat de verwerking van pensioenregelingen met een gewaarborgd rendement betreft, benadrukt de FSMA dat vennootschappen de nodige aandacht moeten besteden aan de correcte classificatie van dergelijke plannen. Daarnaast is het essentieel dat de waarderingmethode wordt beschreven, vermits er nog geen duidelijke richtlijnen van het IASB zijn.

Uit de studie blijkt dat de specifieke terminologie die door IAS 19 wordt gehanteerd om bepaalde types van personeelsbeloningen aan te duiden, niet consistent wordt gebruikt in de jaarrekeningen, waardoor er twijfel rijst over de correcte verwerking van sommige personeelsbeloningen.

BIJLAGE: GEBRUIKTE TERMINOLOGIE⁹

- Andere langetermijnpersoneelsbeloningen (*other long-term employee benefits*): personeelsbeloningen (met uitzondering van vergoedingen na uitdiensttreding en ontslagvergoedingen) die niet betaalbaar zijn binnen twaalf maanden na het einde van de periode waarin de werknemers de gerelateerde prestaties verrichten.
- Brutoverplichting uit hoofde van toegezegde pensioenrechten (*defined benefit obligation*): verplichting als gevolg van het toegezegde pensioen op basis van de *projected unit credit method*
- Fondsbeleggingen (*plan assets*): de activa aangehouden door een pensioenfonds en in aanmerking komende verzekeringscontracten
- Niet in winst- of verlies opgenomen resultaten (*other comprehensive income*): Baten en lasten die niet in winst of verlies worden opgenomen
- Ontslagvergoedingen (*termination benefits*): personeelsbeloningen die zijn verschuldigd als gevolg van hetzij (a) de beslissing van een entiteit om het dienstverband van een werknemer te beëindigen voor de normale pensioendatum; dan wel (b) de beslissing van een werknemer om in ruil voor deze vergoeding vrijwillig ontslag te nemen.
- Overzicht van de financiële positie (*statement of financial position*): balans
- Projected unit credit method: methode waarbij beloningen worden toegerekend naar rato van de verrichte prestaties ook wel vergoeding/dienstjaren-methode genoemd.
- Toegezegdebijdragenregelingen (*defined contribution plans, vaste bijdrageplannen*): regelingen inzake vergoedingen na uitdiensttreding waarbij een entiteit vaste bijdragen afdraagt aan een aparte entiteit (een fonds), en geen in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting heeft om verdere bijdragen te betalen indien het fonds niet over voldoende activa beschikt om alle personeelsbeloningen te betalen die verband houden met werknemersprestaties in de huidige periode en in voorgaande perioden.
- Toegezegdpensioenregelingen (*defined benefit plans, vaste prestatieplannen*): alle andere regelingen inzake vergoedingen na uitdiensttreding dan toegezegdebijdragenregelingen.
- Vergoedingen na uitdiensttreding (*post-employment benefits*): personeelsbeloningen (met uitzondering van ontslagvergoedingen) die verschuldigd zijn na de voltooiing van het dienstverband

⁹ De gebruikte terminologie is afkomstig uit de officiële Europese vertaling van IAS 19 naar het Nederlands,